

A korona mérgezett

A mikor az intrikus királyné, a betet zend a gázsorsorozat, ura és uralkodója koronáját méreggel kente körbe, akkor kezdtem igazán gyanakodni. S amikor aztán az udvari doktor, óvatosan a fény felé tartva, s alulról belekukkantva az inkriminált felségjelvénybe, leleplez szigorral megállapította, hogy, bizony, gyorsan öl méreggel van dolgunk — akkor már esküdni mertem volna, hogy ennek a preparált koronának az ötlete nem Lope de Vegától származik.

Nem mintha a szerző általában tartózkodott volna a képtelenségektől; számlálhatatlan műveiben éppenséggel hemzsegnek a vad lelemények, mindazok a korai drámairodalmában közkegyen forgó motívumok, cselekménypanelek, amelyeket az egykori színiiparosok teljes lelki nyugalommal vettek át egymástól, valamint saját, korábbi darabjaikból is. A magyarországi fenevad nemkülönben telistele van ilyesmivel; az aljas rágalommal elüldözött ártatlantól kezdve a kitett gyermekig jószívet semmi sem eredeti ebben a „híres komédiában”. Legfeljebb az a körülmény, hogy a cselekmény — úgy mond — Magyarországon játszódik. Aminek viszont körülbelül akkora a drámai jelentősége, mint annak, hogy Shakespeare Téli regéjének színhelye Csehország. (Az ominózus tengerrel.) A két színmű közötti lényegi különbség, persze, több figyelmet érdemel: míg Shakespeare a történet kézzel álló közhelyei között remek drámai figurákat mozgat, és kibontja a lelki történések költészetét, addig Lope de Vega megelégszik az innen-onnan összelapátolt sablonokkal. A magyarországi fenevad láttán mindenesetre érthető, hogyan volt képes legyártani pályája során csaknem kétezer színdarabot.

Visszatérve azonban a mérgezett koronára, a frappáns gyilkos azért nem hagyott nyugodni, mert a reneszánsz dráma eddigi ismereteim szerint éppen az ilyesféle apró részletekben megbízhatóan realizáltuk. Szerzői többnyire kétségtelen fan-

táziával ölnek ugyan, de módszereik választékossága végül is a kor gazdag tapasztalataiban gyökeredzik. Egy szó, mint száz, utánanézttem az ügynek. Különben is izgatott a plakát rejtélye: fel nem foghattam, miféle munkamegosztásra utal, miszerint a m. vet. „rég. spanyolból átültette dr. Luis Martínez, fordította és átigazította Páskándi Géza, magyar színpadra alkalmazta és rendezte Kazimir Károly”.

Jelenthetem, hogy Lope de Vega eredetijének szövegét magyar tolmácsolásából (ez dr. Luis Martínez munkája) ugyan kivétel nélkül, milyen felületes félcelmenny ez a darab, szerzője mégis felmentend néhány részlet elkövetése alól. Ilyen a mérgezett korona is, amely, bizony, nem szerepel a spanyol auktornál; mérgezett rózsákkal dolgozik, ami, ugyebár, sokkal életrevalóbb megoldás — mert arra legalább nagy esélye lehet szegény királynak, hogy megszúrja magát.

Mit tegyek, ez a mérgezett korona számomra jelképi erővel jellemzi a Körszínház vállalkozását. Azt a színházi gondolkodásmódot, amely a szüntelen kuriozitáskeresés b. völetében rátalál valami eleve kiagyalt, hogy aztán saját erővel még cifrázza is.

Egyébként a többi változtatás sem sokkal szerencsésebb. Ki tudja, miért lett például Magyarország tengerenyéből kék szemű becsületbajnok, amikor az eredetiben mégiscsak volt némi, hihetetlen aljas indoka a különben valószínűleg ármányra. Lope de Vegánál azután szó sincs arról, hogy László (ez a képzeletbeli magyar király) angol apósa s a szigetország ellen fenekedne. Csak annyit mond, hogy támadás esetén védekezni fog. A Körszínházban ehelyett a szereplők hosszan és szenvedéllyel „óvintik” a rothadó, szétzúllott, hatalmát veszített Albiont. Ez valószínűleg élcelődő célzatú változtatás, aminek viszont ellent-

mond az eladás túlnyomórészt komolykodó hangvétele — nem véletlen, hogy a színészek nem is igen tudják eldönteni, hogyan fogják fel a jelenetet. Szirtes Ádám angol királya adja meg végül az alaphangot, amikor színpadra lépett után azonnal lerúgja egyik, útban megfáradt lábáról a csizmát. Ez a biceg humorforrás azonban nem oldja fel az ironikusnak szánt „magyar színpadra alkalmazás” görcsös igyekezetét.

Holott a magyarországi fenevad bizonyára nagyszerű alapanyag lehetett volna ahhoz, hogy a Körszínház önmaga vállalt pródíájával örvendeztesse meg közönségét. Akkor még a gyilkos korona is a helyére kerülhetett volna, s a színészi alakítások újszerűsége; mert akkor a szereplők tudnák, miről szól az eladás.

Igy azonban egyedül Szerencsi Éva szerez kedves perceket — igaz, Lope de Vega egyedül az szövegét nem siette el megírni. A többi szereplővel kapcsolatban — kivált, ha a sajtónyilatkozataik valóban szinté — leginkább a reális önértékelés teljes hiánya nyomaszt. Valóban azt reméli Voith Ági, hogy itt megmutathatja tragikái hajlamait? És Kánya Kata csakugyan elrepésnek érzi ezt a vázlatosnak sem nevezhető figurát? Kovács István pedig újgalmas, összetett alakot lát a saját drámájához statisztáló királyban?

Nem hihetem. De úgy látom, hogy a körszínházi próbálják. Ez érthető, becsületlen színészi odaadás, sőt, a vállalt produkció iránti kötelezettség is. A kritikus alighanem mégis inkább azzal tartozik a lelkiismeretes részvevőknek, hogy megkísérelje elosztani a további pályájukat tekintve káros illúziókat. Mert amit csinálnak, az külső dleges, kitanult pózokból összeálló szemfényvesztés.

Ne tévessze meg a közönség esetleges tetszésnyilvánítása. A körszínház tévesztik meg ugyanis a közönséget. Mert mindennek semmivel sincs több köze az élethez, mint a mérgezett koronának.

Mészáros Tamás